



## Universitätsbibliothek Paderborn

### Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

**Abelly, Louis**

**Coloniæ Agrippinæ, 1659**

VI. Quibus modis cessare possit abligatio servandæ legis humanæ.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-38979**

lianos, Episcopo, inquit, subditi estote sicut Domino: & in Concilio Calcedon. act. 15 can. 8. statutum, ut Clerici basilicæ, monasteriis, & aliis Ecclesiis ascripti, secundum sanctorum Patrum traditiones sub Episcopi potestate permaneant, nec per contumaciam ab Episcopo suo desiliant; qui verò audent evertere huiusmodi formam, & quocumque modo nec proprio subiiciuntur Episcopo, canonum correctionibus subiacent.

Quod spectat ad alios Ecclesiæ Prælatos, breviter dicimus, præter Romanum Pontificem aliosque Episcopos, quasdam alias dignitates in Ecclesia reperiri ad maiorem ipsius tum utilitatem tum decorem; ac in primis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales summo Pontifici assistere, ipsumque in regenda Ecclesia univèrsa consilio & opera iuvare, de quibus plura videri possunt apud Bellarm. lib. 1. de Clericis cap. 16. Patriarchas item ac Primate Archiepiscopis seu Metropolitanis supereminere, & istos aliis Episcopis, ita ut sicut habetur cap. Si inter, 6. quæst. 4. ab Episcoporum iudicio ad Archiepiscopos & Metropolitanos appellari possit; & ab istis ad Primate & Patriarchas, ac demum ad Romanum Pontificem, cujus iudicio controversiam quamcumque ad res aut personas Ecclesiasticas spectantem dirimi ac definiri oportet.

Vbi tamen observandum est adversus Episcopos propter eminentiam dignitatis in causis criminalibus gravioribus, nec sententiam ferri, nec etiam iudicè inquiri aut procedi posse absque sedis Apostolicæ autoritate, ut in pluribus canonibus sancitum habetur ac novissimè in Concilio Trid. sess. 24. cap. 5.

## SECTIO VI.

*Quibus modis cessare possit obligatio servandæ legis humanæ.*

**D**ICENDVM 1. legis humanæ servandæ obligationem cessare posse per abrogationem illius; ac proinde legem ipsam humanam ob causas aliquas iustas & rationabiles

nabiles posse aliquando abrogari: *Nec enim* (ut loquitur Innocentius in Concilio Lateran. generali, & refertur cap. 8. de consang. & affinit.) *Debet reprehensibile iudicari, si secundum varietatem temporum statuta quandoque variantur humana; praesertim cum urgens necessitas, vel eiusdem utilitas id exposcit: quoniam ipse Deus ex his, quae in veteri testamento statuerat, nonnulla mutavit in nouo.*

Dicendum 2. legem humanam abrogari posse tum illius disuetudine, vel contraria consuetudine (ut seorsum dicitur) tum etiam voluntate principis qui legem tulit, aut successoris, vel superioris illius: certum est enim principem, qui legem tulit, posse illam reuocare & abrogare: eadem enim potestas qua ad legem ferendam requiritur, sufficit ad illam abrogandam; cum iuxta regulam iuris, *Res omnis per quascunque causas nascitur, per easdem dissoluitur potest.*

Certum est etiam id ipsum ab eius successore posse fieri, cum tanta sit potestas successoris, quanta fuit illius qui legem tulit: sicut ergo potest hic legem à se latam reuocare, sic & ille poterit: & cum par in parem non habeat imperium, non potest huic ille valide praecipere, ne legem à se latam reuocet. Certum est denique superiorem inferioris legem posse abrogare: sicut enim inferior subditur superiori; sic eius potestas superioris potestati subdita est; unde per quamdam eminentiam potest quid quid inferior; qui sicut legem à se latam reuocare potest sic etiam poterit eius superior.

Dicendum 3. cessare quoque obligationem seruandae legis, quando illius causa & ratio cessat. Ita S. Doctores 2. q. 103. a. 4. quia (ut habetur c. *Cum cessante*, de appellationibus) *cessante causa cessat effectus: & sicut lex ab initio non subsisteret, si absque causa & ratione lata esset; ita desinente causa & ratione ob quam lata est, ipsa etiam esse, ac proinde obligare desinit: quod tamen intelligi debet in praxi, quando certum est & evidens causam eiusmodi legis cessare; alias, si aliqua dubitandi ratio subsit, tutius est adire Superiorem, nihilque inconsulto illo contra legis tenorem attentare.*

Quod

Quòd si lex plures in se partes contineat quæ ab iniuicem disiungi possint, tunc ( ut rectè monet Suar. Lib 6.) de leg. c. 9. quamuis cesset causa & ratio alicuius partis, potest tamen alterius ratio & causa perseverare; sicque lex censetur secundum illam partem semper obligare, ut enim habetur in regulis iuris: *utile per inutile nõ debet vitari.*

Dicendum 4. legis seruandæ obligationem cessare præterea per legitimam superioris dispensationem. Ita S. Thomas variis in locis sed præsertim 2. 2. q. 88. art. 10. ad. 2. ubi, quid sit dispensare, explicat his verbis: *Cum dispensatur in lege humana, non fit ut legi humana non obediatur, quod est contra legem naturæ, & mandatũ diuinũ, sed fit ut hoc, quod erat lex, non sit lex in eo casu, respectu scilicet illiº cũ quo dispensatur: sicut. n. ex causa rationabili potest legislator aut eius successor, vel superior legereuocare & abrogare; (ut supra dictum est) sicque omnes sudditos ab obseruatione illius eximere, poterit à fortiori ex rationabili causa aliquem particularem sibi subditum ab illius seruandæ obligatione eximere, & sic cũ illo super ea lege dispensare.*

Quæres, an dispensatio concessa sine causa iuxta & rationabili valida sit & licita. Resp. validam quidem esse, ut docent Innocentius, Nav. & plures alii quos citat & sequitur Sanch; Lib. 8. de dispensat. disp. 17. nu. 25. sed tamen illicitam respectu tum superioris dispensantis, tum subditi dispensationem illam postulantis, & acceptantis, ut docet S. Thom. 1. 2. quæst. 97. a. 4. unde Conc. Trid. sess. 24. cap. 5. & sess. 25. cap. 18. dicit dispensationes, non nisi urgenti & iusta ratione causæ cognita, & summa cum maturitate concedendas esse.

Quale autem peccatum sit absq; iusta causa dispensare non consentiunt inter se Doctores: quidam enim ( ut Navarr. prælud. 9. n. 14. & Sotus lib. 1. de iustitia q. 7 art. 3.) arbitrantur superiorem sine iusta causa in propria lege dispensantem peccare tantum venialiter: alii ( ut Suar. lib. 6. de legib. cap. 18. & Valent. tom. 2. disp. 7. quæst. 5. pun. 6. ) asserunt peccare mortaliter: probabilius tamen loqui videntur illi, qui id ex qualitate legis ac dispensationis, dijudi-

dijudicandum esse asserunt: si enim ex illa dispensatione scandalum aliquod, aut damnum temporale aut spirituale oriatur, tunc peccatum erit mortale; si verò nullum e-  
jusmodi scandalum aut damnum subsit, erit tantum ve-  
niale.

Quæres 2. an inferior aliquando dispensare possit in lege superioris. Resp. id neque licite neque valide fieri posse, nisi quando gravis aliqua urget necessitas, nec nisi valde difficilis ad superiorem pateat recursus; excipitur tamen casus in quo dispensandi facultas inferiori generali aliqua lege, vel speciali privilegio concessa sit, vel aliqua legitime præscripta consuetudine comparata: quæ quidem fusius explicata videri possunt apud Laym. tract. 4. de leg. cap. 2. 2.

Quæres 3. an Prælati, & superiores possint secum dispensare in iisdem casibus, in quibus cum aliis dispensare possent. Resp. posse non modo valide sed etiam licite, non committendo alteri, v. g. confessario, aut vicario, facultatem ut secum dispensare possit in iis, in quibus possent cum subditis dispensare; tum etiam directe secum dispensando ob easdem causas, ab quas iuste & rationabiliter cum subditis dispensare possent, ut fusius explicat & probat Sanch. Lib. 8. de dispens. disp. 3. nu. 3. & sequent.

Dicendum. legis servandæ obligationem in aliquo casu particulari cessare posse per ipsius legis interpretationem seu emendationem, quæ fit per virtutem illam, quæ Theologi episcopiam seu æquitatem vocant, cuius proprium est (ut docet S. Thom. 2. 2. q. 120 a. 1.) legem humanam universim aliquid præcipientem in aliquo particulari casu, in quo cessat illius obligatio, vel interpretari vel emendare: cum enim (ut idem declarat) actus humani, de quibus lex fertur, in singularibus contingentibus consistant, quæ variari possunt infinitis prope modis, quos legislator prævidere nequit, quicquid in ferenda lege communem spectet utilitatem, ad id præsertim attendit quod in pluribus accidere solet; hinc fit ut aliqui casus occurrere possunt, in quibus lex ipsa deficiat; ita ut non  
solum

solum tunc nulla sit ad illam servandam obligatio, sed ne quidem ejus observatio licita sit: e.g. lex, quæ jubet ut deposita restituantur, justa est; & tamen contingere potest aliquando, ut proditor, vel furiosus arma deposita reposcat, ille ad patriæ impugnationem, hic ad sui vel alterius necem; in quibus casibus manifestum est restitutionem depositi, quamvis lege præscriptam, nihilominus esse contra rationem, ac proinde illicitam: quare necesse est tunc legem illam vel interpretari vel emendare, legislatoris potius mentem quam verba sequendæ: hinc Cœlestinus Papa cap. *Humana aures* 22. quaest. 5. *Non debet, inquit, aliquis verba considerare, sed intentionem ac voluntatem; quia non debet intentio verbis de servire, sed verba intentioni.* Porro intentio & voluntas legislatoris, tum ex materia legis, tum ex ejusdem circumstantiis, tum præsertim ex illius fine & causa seu ratione ob quam lex ipsa lata est, intelligi poterit.

## SECTIO VII.

*An, & qua ratione consuetudo vim legis obtineat.*

**D**ICENDVM 1. consuetudinem aliquando vim legis obtinere posse. Ita S. Doctor 1. 2. q. 97. a. 3. & patet ex usu communi tum Rerum publicarum, tum etiam ipsius Ecclesiæ: constat enim in variis regnis & provinciis, imò & in ipsa Ecclesia plurima recepta fuisse, & tanquam obligantia observari, quæ tamen nulla lege positiva sed sola consuetudine introducta sunt, unde S. August. Epist. 86. ad Casulanum, *Mos, inquit, populi Dei, & instituta maiorum pro lege sunt tenenda; & sicut prævaricatores legum divinarum, ita & contemptores consuetudinum Ecclesiasticarum coercendi sunt.*

Dicendum 2 ad hoc ut consuetudo aliqua vim legis obtineat, quatuor præsertim conditiones requiri. Prima est, ut consuetudo illa sit rationabilis, & bono communi  
 R.                      utilis.